

ALYTAUS APYLINKĖS TEISMAS

Biudžetinė įstaiga, S. Dariaus ir S. Girėno g. 17, LT-62503 Alytus, tel. (8 315) 73 582,
faks. (8 315) 20 120, el. p. alytaus.apylinkes@teismas.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191444642

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai
Siunčiama per *e.pristatymas.lt*

IŠVADA

DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS

2021 m. rugsėjo 15 d. Nr. (3.7)R3- *614*

Alytus

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu, 16 straipsnio 2 dalies 5 punktu, Korupcijos pasireiškimo tikimybės Lietuvos Respublikos teismuose nustatymo metodika, patvirtinta Teisėjų tarybos 2012 m. spalio 12 d. nutarimu Nr. 13P-158-(7.1.2.) (Teisėjų tarybos 2021 m. sausio 29 d. nutarimo Nr. 13P-16-(7.1.2.) redakcija) (toliau – Metodika), Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170, 2021 m. III ketvirtį atliktas Alytaus apylinkės teismo (toliau – Teismas) veiklos sričių vertinimas, siekiant nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę Teisme, analizuojant laikotarpį nuo 2020 m. III ketvirčio pradžios iki 2021 m. II ketvirčio pabaigos.

Alytaus apylinkės teismo veiklos sričių, kuriose egzistuoja korupcijos apraiškų tikimybė, vertinimą atliko 2021 m. rugpjūčio 23 d. teismo pirmininko įsakymu sudaryta komisija.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu buvo išanalizuota Teisme esanti situacija, išsamiai įvertintos parinktos teismo veiklos sritys, kuriose galėtų pasireikšti korupcijos tikimybė – bylų paskirstymas bei viešųjų ir privačių interesų derinimo teisės aktų nuostatų taikymo procedūros, kontrolė, dovanų politika.

Atliekant parinktų Teismo veiklos sričių vertinimą, buvo sprendžiama, ar jos priskirtinos prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizuota, ar minėtos sritys atitinka vieną ar kelis iš Metodikos 10 punkte nustatytų kriterijų:

- 1) Padaryta arba galimai padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika;
- 2) Padarytas arba galimai padarytas kitas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas;
- 3) Teismo darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti;
- 4) Daugiausia priimami sprendimai (nesusiję su teisingumo vykdymu), kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;
- 5) Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija;
- 6) Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų;
- 7) Nustatomi kiti korupcijos rizikos veiksniai.

Per analizuojamą laikotarpį nebuvo pradėtų baudžiamųjų procesų dėl galimai padarytų korupcinio pobūdžio veikų, nebuvo padarytų teisės pažeidimų, sudarančių sąlygas korupcijai atsirasti, už kurias numatyta administracinė, drausminė ar kitokia atsakomybė. Teisme nebuvo užfiksuota įslaptintos informacijos administravimo, apsaugos ir kontrolės tvarkos pažeidimų, tačiau Teismas, kaip ir visi Lietuvos Respublikos teismai, turi teisę dirbti su valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančia informacija, kas atitinka vieną iš korupcijos pasireiškimo kriterijų.

1. Bylų paskirstymas.

Alytaus apylinkės teisme bylų paskirstymą teisėjams reglamentuoja Teismo pirmininko 2018 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. V-33 patvirtintos Bylų paskirstymo teisėjams taisyklės (toliau – Taisyklės), su vėlesniais pakeitimais. Taisyklės parengtos vadovaujantis Teisėjų tarybos 2015 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 13P-123-(7.12) patvirtintu Bylų paskirstymo teisėjams ir kolegijų sudarymo taisyklių aprašu. Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO Bylų paskirstymo modulis (toliau – Modulis) užtikrina atsitiktinį bylų priskyrimą teisėjams, laikantis nešališkumo, skaidrumo ir operatyvaus bylų nagrinėjimo principų. Modulis leidžia atsižvelgti į teisėjams priskirtas specializacijas, teisėjų užimtumą, atostogų, nedarbingumo, kvalifikacijos kėlimo ir kitus atvejus, kai teisėjas negali nagrinėti bylos.

Siekiant sumažinti žmogiškojo veiksnio galimą neigiamą poveikį bylų skirstymo procedūros skaidrumui, Teisme taikoma pirminių duomenų įvedimo, bylų paskirstymo ir šių procedūrų kontrolės atskyrimo praktika – šias funkcijas pavesta atlikti skirtingiems asmenims.

Pirminius duomenis, prieš skirstant bylas, apie laikotarpius, kai dėl atostogų, komandiruotės, kvalifikacijos kėlimo, laikino nedarbingumo ar kitų aplinkybių teisėjas negali nagrinėti jokių bylų ir bylos negali būti jam skiriamos, į Modulį įveda vyriausioji specialistė (teismo kanclerio tarnyboje). Informacinių technologijų sistemų administratorius įveda duomenis apie Teisme nustatytą teisėjų specializaciją, laikotarpius ar konkrečias datas ir išraišką procentais, kai dėl užimtumo kitoje veikloje ar akivaizdžiai didesnio darbo krūvio, teisėjas negali nagrinėti bylų arba jo darbo krūvis mažinamas. Bylų paskirstymas teisėjams 2019 m. sausio 7 d. teismo pirmininko įsakymu Nr. V – 6 „Dėl bylų skirstančių asmenų paskyrimo“ (pakeistas 2019 m. rugpjūčio 22 d. įsakymu Nr. V-99) pavestas įgaliotiems asmenims – Teismo raštinės skyriaus/biurų vedėjoms bei jas pavaduojantiems asmenims. Bylos skirstomos naudojantis Modulio automatizuotu atrankos būdu, kai, laikantis nešališkumo, skaidrumo, nepriklausomumo ir bylų nagrinėjimo operatyvumo principų užtikrinamas atsitiktinis bylos skyrimas teisėjui. Moduliu skirstomų bylų eiliškumas suformuojamas atsižvelgiant į bylos elektroninės bylos kortelės sukūrimo laiką. Taisyklių 10 punkte numatyti laikotarpiai, kuriais teisėjui bylos neskiriamos, arba negali būti skiriamos tam tikros rūšies bylos tam tikru laikotarpiu, arba tuojau pat prieš atitinkamą laikotarpį („saugus laikotarpis“). Taip pat nuo Modulio sudaryto eiliškumo gali būti nukrypstama atsižvelgiant į įstatymuose įtvirtintus bylų išnagrinėjimo terminus arba priežastis, nurodytas taisyklių 16.1. - 16.14., 17, 18, 19, 22 punktuose, todėl, naudojantis Taisyklių nustatytais atvejais, byla gali būti paskiriama nagrinėti ne eilės tvarka sąraše numatytam teisėjui, naudojantis požymiu „privalo nagrinėti“ arba Modulio sudarytoje bylas galinčių nagrinėti teisėjų eilėje esančiam kitam teisėjui. Teisėjas gali būti pakeičiamas bylos nagrinėjimo metu paaiškėjus aplinkybėms, nurodytoms Taisyklių 16.1. – 16.14., 18, 19, 22, 22.3 punktuose. Skirstant bylas atsižvelgiama ir į teisėjų privačių interesų deklaracijose pateiktą informaciją, būtiną nešališkumui užtikrinti. Tarp teismo pirmininko, jo pavaduotojų, bylų skirstančių asmenų ir kitų teismo darbuotojų, susijusių su bylų skirstymu ar pirminių duomenų įvedimu į LITEKO, vyksta glaudus bendradarbiavimas, teikiama informacija apie galimus interesų konfliktus, taip siekiant užtikrinti sąžiningo teismo

proceso reikalavimus bei šalinant prielaidas, galinčias kelti abejonių dėl teisėjo nešališkumo nagrinėjant bylą. Skirstant bylas ir dėl objektyvios priežasties nukrypstant nuo Modulio sudaryto eiliškumo, visada nurodomos tokio nukrypimo priežastys ir teisiniai pagrindai.

Priskyrus bylą teisėjui, Modulis suformuoja teisėjo skyrimo protokolą, kuriame nurodomi bylos duomenys: paskirtas teisėjas, data ir laikas, bylas skirstantis asmuo, bylos numeris, tipas, suformuotas teisėjų sąrašas bei kiti bylos priskyrimui aktualūs duomenys. Užtikrinant bylos paskyrimo teisėjui procedūros skaidrumą, protokolai viešai skelbiami Nacionalinės teismų administracijos interneto svetainėje ir su jais susipažinti gali visi suinteresuoti asmenys.

2021 m. vasario 24 d. teismo pirmininko įsakymu Nr. V - 28 patvirtintame Alytaus apylinkės teismo 2021 metų organizacinės veiklos priežiūros plane numatyta savikontrolės priemonė – bylų paskirstymo teisėjams tvarkos laikymosi, nukrypimo nuo bylų skirstymo modulio sudaryto teisėjų eiliškumo priežasčių tinkamo nurodymo patikrinimas. Teismo pirmininkas, teismo pirmininko pavaduotojai, vyresnysis teisėjo padėjėjas bylų skirstymo procedūros kontrolę atlieka nuolat, apibendrinančius rezultatus pateikiant kas pusmetį.

Pažymėtina, jog analizuojamu laikotarpiu Alytaus apylinkės teisme įvertinus bylų paskirstymo teisėjams veiklos srityje korupcijos pasireiškimo tikimybę, nustatyta, kad korupcinio pobūdžio nusikalstama veika ar kitas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas nebuvo padaryti ar nebuvo galimai padaryti. Nustatyta, kad bylų skirstymas teisėjams, teismo darbuotojų funkcijos, vidaus kontrolės procedūros yra detalai apibrėžtos Alytaus apylinkės teismo vidaus teisės aktais. Konstatuotina, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė paskirstant bylas teisėjams Alytaus apylinkės teisme sumažinta iki minimalaus lygio ir gali būti pažeista tik esant nesažiningiems atsakingų darbuotojų veiksams. Atsižvelgus į išdėstytą, nustatyta, kad Alytaus apylinkės teisme bylų skirstymo teisėjams taisyklių srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė nėra didelė ir yra valdoma.

2. Viešųjų ir privačių interesų derinimo teisės aktų nuostatų taikymo procedūrų, kontrolės, dovanų politikos vertinimas.

Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo (toliau – VPIDĮ) paskirtis – sudaryti sąlygas atskleisti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačius interesus ir užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, užkirsti kelią kilti interesų konfliktams bei plisti korupcijai. Privačių interesų deklaravimas yra reglamentuotas VPIDĮ antrajame skirsnyje. Iki 2020 m. gruodžio 31 d. privačių interesų deklaravimo tvarką nustatė Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2012 m. liepos 5 d. sprendimu Nr. KS-84 patvirtintos Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklės. Privačių interesų deklaracijos buvo teikiamos elektroninėmis priemonėmis per Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Elektroninio deklaravimo sistemą (EDS). Pateiktų deklaracijų kontrolė ir priežiūra buvo vykdoma Privačių interesų deklaracijų tvarkymo informacinėje sistemoje PIDTIS. Nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojus naujai VPIDĮ redakcijai, apie esminius pasikeitimus Alytaus apylinkės teismo (toliau – Teismo) darbuotojai, turintys pareigą deklaruoti privačius interesus, informuoti, išsiunčiant pranešimus tarnybiniu elektroniniu paštu. Atkreiptas dėmesys, kad nuo 2020 m. sausio 1 d., vadovaujantis VPIDĮ 10 straipsnio 1 dalimi, pateiktų deklaracijų duomenys, išskyrus įstatymo nustatytas išimtis, yra vieši.

Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. KS-176 patvirtintos naujos Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklės (Toliau – Deklaracijų pateikimo taisyklės) ir nuo 2021 m. sausio 1 d. pradėjo veikti Privačių interesų registras (toliau – PINREG). Deklaruojantys asmenys elektroninėmis priemonėmis

deklaracijas pildo ir teikia, o kontroliuojantis asmuo vykdo jų kontrolę ir priežiūrą per PINREG. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimo Nr. KS-176 4 punktu deklaruojantiems asmenims nustatyta pareiga iki 2021 m. birželio 1 d. pateikti naujas deklaracijas per PINREG. Teismo darbuotojai, turintys pareigą deklaruoti viešuosius ir privačius interesus, apie nustatytą pareigą atnaujinti deklaracijas informuoti, išsiunčiant pranešimus, tarnybiniu elektroniniu paštu. Vykdamas Teismo darbuotojų pateiktų deklaracijų kontrolę, nustatyta, kad deklaracijas iki nustatyto termino atnaujino visi Teismo darbuotojai.

Vadovaujantis VPIDĮ 22 straipsnio 2 dalimi, Deklaracijų pateikimo taisyklių 42 punktu, Alytaus apylinkės teismo pirmininko 2020 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. V-8 patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas.

Vadovaujantis VPIDĮ 9 straipsniu deklaracijoje pateiktus duomenis ir privačius interesus gali tikrinti institucijos ar įstaigos, kurioje deklaruojantis asmuo dirba, vadovas ar jo įgaliotas asmuo, perkančiojo subjekto vadovas ar jo įgaliotas asmuo arba VTEK. Privačių interesų deklaravimo kontrolė ir priežiūra, vadovaujantis VPIDĮ 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Alytaus apylinkės teismo pirmininko 2019 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. P-120 pavesta vyriausiajam specialistui (Teismo kanclerio tarnyboje), esant poreikiui – teismo kancleriui. Vyriausiajam specialistui (Teismo kanclerio tarnyboje) minėta funkcija nustatyta ir pareigybės aprašyme, patvirtinto Alytaus apylinkės teismo kanclerio 2020 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. P-120, 15 punkte.

Vykdamas privačių interesų deklaravimo kontrolę ir priežiūrą, naujai į pareigas, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, priimti Teismo darbuotojai apie minėtą pareigą, laikantis VPIDĮ 4 straipsnio 2 dalies nuostatų, informuojami priėmimo į pareigas dieną, išsiunčiant pranešimą tarnybiniu elektroniniu paštu. Vyriausiasis specialistas (Teismo kanclerio tarnyboje) kontroliuoja, kaip naujai į pareigas priimti Teismo darbuotojai vykdo VPIDĮ 5 straipsnio 2 dalies reikalavimą – pateikti deklaraciją ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų, po deklaruojančio asmens išrinkimo, priėmimo ar paskyrimo į pareigas dienos arba po deklaruojančio asmens statuso įgijimo dienos, esant poreikiui, elektroniniu paštu pakartotinai informuoja darbuotoją apie pareigą pateikti ar patikslinti deklaraciją. Teismo darbuotojų pateiktų privačių interesų deklaracijų kontrolė ir priežiūra vykdoma nuolat. Apie naujai pateiktas ir patikslintas Teismo darbuotojų deklaracijas jų kontrolę ir priežiūrą vykdamas asmuo informuojamas tarnybiniu elektroniniu paštu – automatinio PINREG pranešimu.

Siekiant užtikrinti tinkamą ir savalaikį Teismo darbuotojų deklaracijų teikimą, Teismo pirmininko 2020 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. V-34 patvirtinto Alytaus apylinkės teismo 2020 m. organizacinės veiklos priežiūros plano 3.4 punktu nustatyta tikslinė priemonė – patikrinimas apie Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo reikalavimų, teikiant privačių interesų deklaracijas, laikymąsi Alytaus apylinkės teisme. Vykdamas 2020 m. Teismo organizacinės veiklos priežiūros plano 3.4 punktą, 2020 m. gruodžio 31 d. parengta ataskaita apie Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo reikalavimų, teikiant privačių interesų deklaracijas, laikymąsi Alytaus apylinkės teisme Nr. (3.7)V2-1065. Nustatyta, kad Teismo darbuotojai pareigą deklaruoti viešuosius ir privačius interesus vykdo, VPIDĮ nuostatų pažeidimų nenustatyta.

Pažymėtina, kad Teismo darbuotojai pareigas deklaruoti viešuosius ir privačius interesus vykdo VPIDĮ nustatyta tvarka, Teismo pirmininko įsakymais patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas ir paskirtas privačių interesų deklaravimo kontrolę ir priežiūrą vykdamas asmuo, kontrolė ir priežiūra vykdoma nuolat. Duomenų apie VPIDĮ nuostatų nesilaikymą, padarytas korupcinio pobūdžio veikas ar galimas interesų konflikto grėsmės iš Teismo darbuotojų ar kitų asmenų analizuojamu laikotarpiu negauta.

VPIDĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad deklaruojančiam asmeniui draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip juos paveikti ar bandyti paveikti arba atlikti kitas tarnybines pareigas, jeigu atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais. Atsiradus tokioms aplinkybėms, deklaruojantis asmuo privalo nusišalinti. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse įtvirtinti teisėjų nusišalinimo/nušalinimo pagrindai, reglamentuota nusišalinimo/nušalinimo tvarka. Nusišalinimo institutu naudojamosi nagrinėjant bylas Teisme. Atlikus teisėjų pateiktų deklaracijų kontrolę, pažymėtina, kad teisėjai yra deklaravę ryšius su fiziniais ir juridiniais asmenimis. Atsižvelgiant į teisėjų deklaruotus ryšius su fiziniais ar juridiniais asmenimis, siekiant užtikrinti sąžiningo teismo proceso reikalavimus – kad bylą nagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas bei siekiant šalinti prielaidas, galinčias kelti abejonių dėl teisėjo nešališkumo nagrinėjant bylas – Alytaus rajono apylinkės teismo pirmininko 2013 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. V-46 ir Alytaus apylinkės teismo pirmininko 2020 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. V-61 nustatyta įsakyme nurodytiems teisėjams neskirti nagrinėti bylą, kuriose bylos šalį atstovauja ar proceso veiksmus byloje atliko teisėjų deklaracijose nurodyti asmenys. Teismo pirmininko sprendimai priimti po teisėjų nusišalinimo bylose.

Atsižvelgiant į tai, kad vadovaujantis VPIDĮ 4 straipsnio 1 dalimi, už deklaracijoje pateiktų duomenų tikrumą atsako deklaruojantis asmuo bei į tai, kad VPIDĮ 11 straipsnis nustato pareigą deklaruojančiam asmeniui, atsiradus aplinkybėms, kai atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais, nusišalinti, imtis papildomų veiksmų, sprendžiant minėtus klausimus, nėra poreikio.

VPIDĮ 13 straipsnis nustato, kad deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su deklaruojančio asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis. Šis apribojimas netaikomas dėl ne didesnės negu 150 eurų vertės dovanų gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su deklaruojančio asmens tarnybinėmis pareigomis, taip pat dėl reprezentacijai skirtų dovanų su valstybės, įstaigos ar kita simbolika arba kai paslaugomis yra naudojamosi tarnybos tikslais. Kai dovanos vertė viršija 150 eurų, ši dovana yra laikoma valstybės ar savivaldybės nuosavybe. Tokia dovana įvertinama ir saugoma institucijos ar įstaigos vadovo nustatyta tvarka. Minėta tvarka Teisme nėra patvirtinta.

Nors duomenų apie Teismo darbuotojų gautas/teiktas didesnės nei 150 eurų vertės dovanas nėra, tačiau atsižvelgiant į Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimu Nr. KS-291 patvirtintų Rekomendacijų dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo 13 punktą, vertinant antikorpuciniu požiūriu bei siekiant korupcijos prevencijos tikslų, tikslinga patvirtinti Dovanų, gautų pagal protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašą.

Darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė vertinamoje srityje yra minimalaus lygio ir neatitinka nei vieno iš Metodikos 10.1-10.7 punktuose numatytų kriterijų požymių.

Siekiant valdyti bei šalinti korupcijos rizikos tikimybę skatinančius veiksniai, Teisme siūloma imtis šių priemonių:

- Teismo vidinio administravimo veiklos srityje ir toliau imtis visų įmanomų prevencinių ir kontrolės priemonių, užtikrinančių Teisėjų etikos kodekso laikymąsi ir aukštą teismo personalo profesinę kultūrą;
- Prižiūrėti ir esant poreikiui tobulinti Teismo vidaus teisės aktus;

- Nedelsiant reaguoti į bet kokius faktinėmis aplinkybėmis pagrįstus įtarimus, kad Teisme dirbantys asmenys yra padarę ar prisidėję prie korupcinio pobūdžio veikos. Įtarimams pasitvirtinus, imtis teisės aktuose nustatytų priemonių;
- Nustatyti ir patvirtinti Dovanų, gautų pagal protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašą.

Teismo pirmininko pavaduotoja,
atliekanti teismo pirmininko funkcijas

Danguolė Urbanavičienė